

Conferència del president de la Generalitat a la Sciences Po: Quin és el futur per a Catalunya dins d'Europa?

Catalunya viu des de fa més de sis anys un procés polític per deixar de ser una regió d'Espanya i esdevenir un estat independent. Un procés que té vincles amb el que anhelan altres nacions com Escòcia, Flandes o el Quebec, però que alhora té trets distintius que el fan únic, i també, permetin-me dir-ho, exemplar. Un moviment pacífic que no va contra ningú, basat en l'exercici de la democràcia, i que té com a objectiu atorgar al nostre país més eines per progressar, per oferir als nostres ciutadans un major benestar.

Un país que se sent profundament europeu i que en el futur vol seguir sent no només membre de la Unió Europea, sinó un actor actiu en la seva construcció, així com afrontar activament els reptes globals del present i del futur.

Molts de vostès es deuen estar preguntant: Per què volen ser un Estat petit quan formen part d'un Estat més gran? Per què volen deixar de formar part d'un Estat important com és l'Estat espanyol? Per què volen emprendre una aventura arriscada? Se'n sortiran sols? És real aquesta aposta? Aquestes són preguntes que ens formulen i que és probable que vostès també s'hagin plantejat. D'aquí la nostra voluntat de poder explicar de primera mà què és el que defensem, per què ho fem i com ho volem fer. En aquest sentit, no trobo millor escenari per fer-ho que a la Sciences Po, on el debat i la reflexió política està a l'ordre del dia. Agraïxo molt sincerament l'oportunitat que ens ha brindat.

Si bé és cert que sempre hi ha hagut gent que anhelava la independència de Catalunya, el moviment sobiranista ha agafat el gruix, l'amplitud, la transversalitat i la força els darrers 6 anys. Durant més de trenta anys, la majoria de partits catalanistes i la majoria de la societat catalana van defensar la via autonomista. És a dir, anar assolint cotes de major autogovern dins l'Estat espanyol. Buscar un encaix que permetés respectar el que som, una nació, amb un camí en comú dins l'Estat. I tot això acompanyat de dos elements. En primer lloc, un intens exercici de pedagogia, per explicar-nos, per intentar fer comprendre què és Catalunya. Pensàvem que si ens fèiem entendre tot seria més fàcil. En segon lloc, i com a aspecte molt important, es va fer una aposta molt ferma per contribuir a l'estabilitat i la governabilitat de l'Estat. Tots els reptes importants que ha afrontat l'Estat espanyol durant els seus anys de democràcia han comptat amb el suport del partit del qual formo part. Tots.

Què és el que ha canviat aquests anys perquè Catalunya hagi decidit emprendre el seu propi camí?

Hem de situar-nos a l'any 2010, quan el Tribunal Constitucional, integrat per membres clarament polititzats dels dos principals partits espanyols i alguns d'ells amb el mandat caducat, va dictar sentència contra l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 2006, i el va deixar totalment desvirtuat.

Cinc anys abans, el Parlament de Catalunya havia aprovat una reforma de l'Estatut d'autonomia, la norma bàsica que regeix el nostre autogovern. Aquell nou Estatut volia ser un pacte bilateral renovat entre Catalunya i Espanya per poder dotar-nos de més autogovern i més capacitat financera. No sense sacrificis, aquell Estatut va ser posteriorment aprovat pel Parlament espanyol i seguidament va ser ratificat pel poble de Catalunya en referèndum. Malgrat això, quatre anys després, el Tribunal Constitucional, fruit dels recursos que van presentar-hi el Partit Popular i el Defensor del Poble -i per tant, amb el beneplàcit del Partit Socialista, llavors al Govern-, va carregar-se literalment els principals elements de millora del nou Estatut d'autonomia. Prèviament, durant la seva tramitació, el Partit Popular s'havia dedicat a recollir signatures a tot l'Estat espanyol en contra d'aquesta millora de l'autogovern, en un gest indigne.

Com era possible que allò que havien aprovat els dos parlaments i sobretot els ciutadans de Catalunya en referèndum fos anul·lat quatre anys després per un tribunal deslegitimant i polititzat?

La resposta de Catalunya a aquest conflicte creat per l'Estat va ser una multitudinària manifestació a la ciutat de Barcelona amb un milió de persones al carrer sota el lema "Som una nació. Nosaltres decidim". Aquella sentència, que alguns pocs avui a l'Estat espanyol ja diuen amb la boca petita que va ser un greu error, va donar el senyal definitiu que calia un canvi radical. Que la via seguida fins llavors, l'intent d'encaix de Catalunya a Espanya mai podria ser realitat. Que Espanya no tenia voluntat política de canviar.

Davant la manca de resposta de les institucions i els partits de l'Estat i la política agressiva del Govern espanyol, es va plantejar una disjuntiva: deixar de ser catalans o apostar per la independència. I una àmplia majoria de ciutadans va decidir iniciar aquest nou camí. En aquell moment, es va produir una desconexió emocional de molts catalans vers Espanya. Fruit de tot això, l'11 de setembre de 2012, 2013, 2014, 2015 i 2016, la Diada Nacional de Catalunya, al voltant d'un milió i mig de persones han sortit cada cop al carrer per demanar la independència de Catalunya, en un país on som 7,5 milions d'habitants.

Així doncs, com a país democràtic que som, davant un procés *bottom-up* com el que tenim a Catalunya, on cada any es produeixen mobilitzacions massives, els polítics estem obligats a reaccionar i canalitzar aquestes demandes a través de les institucions.

També penso que és oportú assenyalar que el moviment independentista ha pres forma i gruix els darrers anys no des dels extrems o la radicalitat, sinó des de la centralitat. El projecte independentista de Catalunya és la revolució democràtica més potent que hi ha actualment a Europa, i col·loquialment, per il·lustrar-ho, els podria afegir que a més a més és una revolució tranquil·la, feta amb vestit i corbata i amb samarreta, on hi participen ciutadania i institucions, classes populars, classes mitjanes i empresaris del país. Aquest no és un procés que va de nacionalisme, sinó d'aprofundiment democràtic. I aquesta realitat és la que més inquieta Madrid, perquè és conscient que aquest moviment és imparabile.

És important destacar que, de manera sostinguda en el temps i fins al dia d'avui, entre un 75 i un 80% dels catalans i les catalanes dona suport a la convocatòria d'un referèndum, fins i tot per part de votants de partits que oficialment s'hi oposen, i al marge de quina seria la seva opció de vot si es convoqués.

Val a dir que, l'any 2012, Catalunya va realitzar un darrer intent d'acord amb l'Estat espanyol. El nostre Parlament va aprovar una proposta de Pacte Fiscal, una mena de concert econòmic a l'estil del que ja tenen dues regions espanyoles com són el País Basc i Navarra, que els permet recaptar i gestionar tots els seus impostos. La proposta que va sortir de Catalunya, amb un amplíssim consens parlamentari i social, intentava posar fi al dèficit fiscal que ha patit Catalunya els darrers 30 anys: cada any, de mitjana, una xifra equivalent al 8% del PIB català dels impostos que hem pagat els catalans, se'ls ha quedat l'Estat sense compensació.

Davant d'aquesta nova negativa i aquesta nova frustració, el novembre de 2012 es van celebrar eleccions anticipades a Catalunya. El tema central d'aquelles eleccions va ser el dret a decidir, és a dir, el compromís de les diferents forces polítiques de convocar una consulta o referèndum sobre el futur polític de Catalunya. I el resultat va ser que 107 dels 135 diputats del Parlament incorporaven al seu programa aquest compromís explícit.

Així doncs a finals del 2012, el nou Govern va rebre el mandat d'impulsar un referèndum. En aquest punt, novament, la manca de diàleg i el no a tot va ser la resposta del Govern espanyol. Des de Catalunya era clar que amb voluntat política, el referèndum era, i és, perfectament possible i viable. No cal canviar la Constitució. No hi ha un problema jurídic. És únicament un problema de voluntat política.

Davant la negativa del Govern espanyol a fer res, el setembre de 2014, d'acord amb les competències de què disposa Catalunya en consultes populars no referendàries, el president de la Generalitat va convocar una consulta per al 9 de novembre d'aquell any amb la pregunta: "Creieu que Catalunya ha de ser un Estat. I en cas afirmatiu, creieu que aquest ha de ser independent?". El 95% dels ajuntaments del país van aprovar una moció en què defensaven el dret dels ciutadans a votar, cosa que demostrà la transversalitat i la fortalesa que tenia aquesta reivindicació. El país hi estava bolcat. Novament, però, l'Estat espanyol va deixar palesa la seva nul·la voluntat de negociar ni tan sols tolerar que es pogués preguntar al poble de Catalunya, i va demanar al Tribunal Constitucional la suspensió de la consulta. Immediatament, amb una rapidesa mai vista, aquest la va suspendre. Vist aquest nou impediment, el president de la Generalitat va anunciar la convocatòria d'un procés participatiu, per al mateix dia 9 de novembre, amb la mateixa pregunta que la consulta, amb l'ajuda de voluntaris per dur-la a terme, com a solució a la suspensió.

Aquest procés participatiu va ser un gran èxit. Malgrat la impossibilitat de disposar del cens i del seu caràcter només simbòlic, 2.305.290 catalans dels 5,4 milions que ho podien fer van anar a votar. Uns dies després, la Fiscalia General de l'Estat, en contra del posicionament dels propis fiscals catalans, va presentar una querella contra el president de la Generalitat de llavors, el senyor Artur Mas, la vicepresidenta del Govern i la consellera d'Ensenyament

pels delictes de desobediència, prevaricació, malversació de diners públics i usurpació d'atribucions judicials. La Fiscalia demana 10 anys d'inhabilitació per haver posat les urnes i per complir amb un mandat democràtic del nostre Parlament. No prou satisfeta amb això, la Fiscalia ha demanat ampliar la querella contra el conseller de la Presidència del moment.

Té justificació perseguir per la via penal qui simplement vol promoure la democràcia? És un delicte posar les urnes perquè la gent voti? Utilitzar la Fiscalia i l'aparell de l'Estat contra aquells que han defensat que cal donar la veu als ciutadans és propi d'una democràcia?

Per culminar el que ha succeït aquests darrers anys a casa nostra, em queda explicar-los les eleccions del 27 de setembre passat. El 9 de novembre de 2014, els catalans van poder votar i expressar la seva opinió, però per poder avançar cap a la independència calia un mandat democràtic. Davant l'oposició frontal del Govern espanyol a la via del referèndum, només ens quedava una opció, que afortunadament només depenia de nosaltres: convocar unes eleccions anticipades i convertir-les en el plebiscit que no ens havien deixat fer sobre la independència.

El 27 de setembre, el poble de Catalunya es va expressar a les urnes, va votar massivament, amb un 74,9% de participació, la més alta de tota la història en unes eleccions al Parlament de Catalunya, i va donar un missatge clar de quin és el camí preferit. Els partits independentistes van aconseguir la majoria absoluta de diputats. En total, 72 diputats favorables a la independència d'un total de 135. Els partits contraris a la independència es van quedar amb 52 seients. Finalment, 11 diputats van ser per a un partit que no s'ha posicionat ni a favor ni en contra de la independència, però que és favorable a la convocatòria d'un referèndum. En percentatges, els partidaris de la independència van aconseguir el 47,74% i els contraris a la independència, el 39,17%.

Una majoria dels catalans es va posicionar a favor de la independència, d'iniciar una via pròpia, per defensar el que som, però sobretot, com deia abans, per progressar i per disposar de major benestar. És cert que el resultat és ajustat i no té l'amplitud que ens hauria agradat, però la independència és l'opció que va guanyar les eleccions. Creiem que tenim majoria per iniciar el procés cap a la independència, però per culminar-lo ens caldrà una majoria que haurà de ser més àmplia. Aquesta serà una tasca que caldrà fer aquests propers temps. És per a nosaltres un element més de motivació, i estem convençuts que ho aconseguirem.

Ens vam presentar a les eleccions amb el compromís de tenir enllestit el pas cap a la independència en aproximadament 18 mesos. Durant aquest temps, el compromís és preparar i deixar a punt les estructures d'Estat de què actualment no disposem i que són necessàries per funcionar com un Estat independent, i així ho estem fent. De fet, entre altres coses, el Parlament ja ha aprovat amb majoria parlamentària, ara fa 10 dies, celebrar un referèndum vinculant sobre la independència de Catalunya, com a molt tard el setembre del 2017. Si el resultat és favorable es procedirà a proclamar la independència i després serà el torn una altra vegada dels ciutadans, que hauran d'elegir un nou parlament constituent.

Per culminar la meua intervenció, m'agradaria explicar-los com estem fent aquest procés i com el volem culminar. Explicar-los, en definitiva, en què consisteix aquesta via catalana.

Primer: Aquest és un procés totalment pacífic i democràtic. El moviment de la gent ha estat el gran motor d'aquest camí cap a la independència. Serà el poble de Catalunya el que s'expressarà i haurà de decidir en tot moment. Vull apuntar que, certament, el marc jurídic és fonamental per a la convivència i per a l'exercici de la pròpia democràcia. En tot moment, es garantirà la seguretat jurídica de tots els actors: ciutadans, empresaris, treballadors, inversors, estudiants... siguin catalans, espanyols, europeus i de qualsevol altre país del món. Ara bé, el marc jurídic ha d'estar al servei de la democràcia, i no pas a l'inrevés.

Segon: És un procés que es desenvolupa en un context de cohesió social, que es manté intacta, i de fet, és un dels valors més preuats de la nostra societat. Som una societat en què el 70% dels ciutadans ha nascut fora de Catalunya o té el pare o la mare (o ambdós) de fora de Catalunya. I la seva gran majoria dóna suport a la convocatòria d'un referèndum.

Per això, volem deixar clar que aquest procés és un acte d'aprofundiment democràtic, que no va de nacionalisme. Quan el referèndum el reclama àmpliament i de forma constant un parlament per resoldre un conflicte concret, és un instrument adequat.

Tercer: Nosaltres mai renunciarem al diàleg, mai ens aixecarem de la taula de negociació. Volem dur a terme aquesta transició amb diàleg amb l'Estat espanyol, amb la Unió Europea i amb la comunitat internacional.

És per això, que des que presideixo el Govern, m'he reunit amb el president del Govern espanyol en funcions, Mariano Rajoy, i amb els principals líders dels partits polítics espanyols: Pedro Sánchez, Pablo Iglesias i Albert Rivera. I sense anar més lluny, fa una setmana estava a Madrid oferint diàleg un cop més, proposant seure per negociar els termes d'un referèndum vinculant.

Però l'única resposta que rebem de l'Estat espanyol és un NO, no només a la proposta concreta, sinó també un no a parlar-ne. A més estem rebent una invasió legislativa constant al nostre marc legal per part del Tribunal Constitucional, que està a les ordres del Govern espanyol, i vulnera la més elemental separació de poders, consubstancial en tota democràcia. Un tribunal presidit per un exmilitant del PP, integrat per una majoria de magistrats afins a aquest partit i una minoria d'afins al PSOE. Catalunya està indefensa jurídicament.

La persecució judicial als polítics catalans que defensem el procés d'independència és un altre instrument que utilitza l'Estat per atacar el procés català. No contents amb la querella contra el president de la Generalitat de llavors, el senyor Artur Mas, la vicepresidenta del Govern, la consellera d'Ensenyament i el conseller de la Presidència del moment, fa només deu dies, el Tribunal Constitucional va demanar a la Fiscalia que actuï penalment contra la presidenta del Parlament de Catalunya, la senyora Carme Forcadell, per haver permès que es votessin a la Cambra les conclusions de la Comissió d'estudi del procés constituent.

I avui, justament, la Fiscalia General ha decidit querellar-se contra la presidenta del Parlament, cosa que és inadmissible i contrària a la voluntat democràtica dels catalans.

A tot això, s'hi ha d'afegir la greu situació política que viu Espanya, on fa gairebé un any que estan sense govern, havent celebrat dues eleccions consecutives. La nul·la disposició al diàleg i la negociació davant el procés català evidencia la poca maduresa democràtica de l'Estat espanyol.

És per això que estem convençuts que la resposta a aquest conflicte polític no vindrà de Madrid, sinó que haurà de venir d'Europa, per la incompareixença de l'Estat espanyol.

Quart: Volem ser un nou Estat, i volem ser-ho en el marc de la Unió Europea. No ens imaginem cap altre escenari de futur que no sigui aquest. Els catalans som i serem europeus. La Unió Europea és la nostra família política, una llar on ens sentim còmodes i amb qui compartim referents, valors i principis. I de cara al futur, volem ser participants en primera persona d'aquest projecte de construcció europea, des d'una visió mediterrània que ens atorga personalitat.

Com hem vist en els últims mesos, després del Brèxit, s'ha obert un nou paradigma a Europa, ja que després dels resultats del Brèxit i de la decisió del Regne Unit de sortir de la UE Europa s'està enfrontant a una situació mai vista. Però un cop més s'ha demostrat que és prou flexible per adaptar-se a les necessitats polítiques del moment. I estem convençuts que sabrà adaptar-se perquè Catalunya continuï a la Unió Europea quan aquesta sigui un estat independent.

Davant d'alguns que es plantegen abandonar la Unió Europea, nosaltres afirmem solemnement que ens volem quedar i combatre tots aquells que volen destruir-la i que, en definitiva, van en contra dels seus principis fundadors com a espai d'acollida, credibilitat, progrés i entesa.

A més, com a país de persones per a les persones volem contribuir a donar resposta als problemes socials i a les crisis humanitàries que s'esdevenen al món des de la solidaritat i la responsabilitat democràtica. La independència és la manera d'arribar a Europa i al món.

A Catalunya comptem amb una llarga vocació solidària, per això volem acollir uns 4.500 refugiats, però no ho podem fer perquè l'Estat espanyol ens ho impedeix. Participem i donem suport a processos de democratització i pacificació (Colòmbia), donem suport al desenvolupament de països en vies de desenvolupament. La lluita contra el terrorisme i la lluita contra el canvi climàtic són eixos fonamentals en les nostres polítiques.

En definitiva volem jugar un paper davant dels reptes d'Europa, a la Mediterrània i al món.

Cinquè: Aspirem a unes relacions molt properes i amistoses amb l'Estat espanyol. Els vincles familiars, afectius, socials, històrics, culturals i econòmics entre Catalunya i Espanya són obvis en l'actualitat i ho continuaran sent en el futur quan siguem independents. Així

com també continuaran els vincles que ens uneixen amb França: la història, la llengua, l'economia, la vocació mediterrània, entre molts altres. Però estem convençuts que amb una Catalunya independent ampliarem i millorarem les nostres relacions en àmbits culturals, educatius, d'infraestructures, econòmics i socials, entre molts altres.

El desig de llibertat, d'escoltar la gent, de canviar per millorar, de construir, l'esperança, la il·lusió, són alguns dels elements que mouen el projecte polític perquè Catalunya esdevingui un Estat. És una aspiració legítima, com ho ha estat la de molts altres països que han esdevingut independents les darreres dècades. Cap d'ells, per cert, s'ha volgut fer enrere després. Ara volem la nostra oportunitat, i a més ho volem fer a la nostra manera, a la catalana, amb exemplaritat, democràcia, pacíficament, amb civisme i respecte, no com un problema sinó com una oportunitat.

Durant molts anys, Catalunya va pensar que ajudant Espanya a modernitzar-se, a democratitzar-se i a regenerar-se, sent, en definitiva, l'avantguarda d'Espanya, li aniria bé a ella i li permetria prosperar. Aquesta és una etapa que s'ha acabat i en volem començar una de nova. I estem convençuts que aquest procés polític que ha emprès el nostre país pot situar Catalunya com a exemple d'un procés d'avantguarda democràtica en el si de la Unió Europea.

Moltes gràcies per la seva assistència i per la seva atenció.

Carles Puigdemont i Casamajó
President de la Generalitat de Catalunya

París, 17 d'octubre de 2016